

Holberg: Danmarks Riges Historie

Bogen

Ludvig Holberg: *Dannemarks Riges Historie*, bd. 1-3. København, 1753.

Skolens eksemplar af Ludvig Holbergs mere end **2.500 sider lange Danmarkshistorie** udkom oprindeligt mellem 1732 og 1735. Man anser det for et af de væsentligste værker i Holbergs store produktion – når bortses fra skønlitteraturen.

Holberg er en af de bedst repræsenterede forfattere i skolens bibliotek. Det skyldes ikke kun, at der er meget at tage af, og at hans betydning for dansk kultur i 1700-tallet og senere har været enorm. Det skyldes også, at skolens rektor 1920-37, dr. phil. Karl Mortensen, var en ivrig kender og beundrer af Holberg. Det er bl.a. derfor, vi i dag på skolen har noget, der hedder "Holberg-revy" og "Holberg-fond".

Men også grunden til, at vi har stående et betydeligt antal originaludgaver af Holberg, samt et større udvalg af nyere bøger om eller udgaver af Holberg. Seneste skud på stammen i så henseende er den helt nye og gennearbejdede udgave, der er i disse år under udgivelse af Aarhus Universitetsforlag, og som skolen abonnerer på. Et af de seneste værker i denne serie er netop Holbergs Danmarkshistorie, der derfor her ses både i originaludgave og i en nutidig videnskabeligt bearbejdet udgave, affærdiget i et moderne, letforståeligt dansk.

Skolens eksemplar er – som så mange andre af skolens ældre, klassiske værker – særdeles velbevaret.

Forfatteren

Ludvig Holberg (1684-1754) var født i Bergen i Norge og bevarede vist nok livet igennem en tydelig norsk accent i sin udtale. Men langt hoveddelen af sit liv tilbragte han i Danmark, mestendels i København.

Da hans udgivelser var mange og solgte godt, endte han med at være en holden mand – baron, idet han drev godset Tersløsegård ved Sorø. I dag er han bisat i et kapel i Sorø Kirke.

Holbergs livsforløb aftegner sig i nogle forholdsvis overskuelige hoveddele. Til at begynde med beskæftigede han sig primært som universitetsprofessor, idet han virkede inden for flere fag på skift: Metafysik, latinsk retorik, moralfilosofi. I 1720'erne indtraf så det, han selv omtalte som sin "poetiske raptus". I løbet af kun godt ca. 10 år forfattede han et pænt stykke over 30 skuespil – herunder *Jeppe på Bjerget*, *Den politiske Kandestøber*, *Erasmus Montanus* og mange flere. På sine ældre dage – d.v.s. i årene efter ca. 1730 – beskæftigede han sig primært med det, der rent fagligt var hans hovedområde: Historie og moralfilosofi.

Taget under ét afspejler Holbergs righoldige produktion den europæiske oplysningstid, som netop i første halvdel af 1700-tallet var under fuld udfoldelse. Det skyldes også – men ikke kun – at han i sine unge dage havde været på adskillige dannelsesrejser i store dele af Vesteuropa – England, Frankrig, Italien m.fl.

Baggrunden

Holbergs Danmarkshistorie er blot en af de mange klassiske fremstillinger af Danmarks historie, der i dag står på skolens bibliotek – Saxo, Huitfeldt, Lyschander m.fl. – og som alle stammer fra århundrederne før Holberg. Det store spørgsmål er, at hvis historien allerede er beskrevet ikke kun én, men mange gange, hvorfor så skrive den igen-igen?

Svaret er, at hver ny tidsalder interesserer sig for noget nyt ved historien i forhold til tidligere. Det, Holberg interesserede sig for, hang sammen med at han var **rationalist**. På latin betyder ordet "ratio" **fornuft**, og fornuften var netop, hvad der var den drivende kraft i hans produktion, ikke mindst indenfor historie. Historie – forstået som beretningen om fortiden – skulle være nyttig, tale til forstanden, fornuften, og ikke kun være en ørkesløs ophobning af fortidens hændelser. Den skulle bl.a. få os til at se **sammenhænge**: Hvorfor skete tingene? Hvordan udviklede de sig? Hvad var følgerne – ikke mindst for os, nutiden? Mennesket var den afgørende faktor - det, der efter Holbergs mening gjorde historien allermest lærerig. Ikke kun for "eliten", men for helt almindelige mennesker som dig og mig.

Men skulle det mål nås, måtte der tænkes i **formidling**. Sproget skulle være dansk – underholdende, levende, godt fortalt, så folk gad læse det og kunne få sat tanker i sving.

På dette og en lang række andre punkter repræsenterede Holbergs Danmarkshistorie noget afgørende nyt.